

การประเมินการบริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐาน
ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้
ADMINISTRATIVE EVALUATION OF BASIC
EDUCATION SCHOOLS
OF SOUTHERN ISAAAN ALONG
THE THAI-CAMBODIA BORDER

สมควร โมทะจิตร¹
SOMKUAN MOTHAJIT²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์
ชวลิตกุล

² Ph.D.(Candidate) Educational Administration. Faculty of Education.
Vongchavalitkul University.

บทคัดย่อ

การประเมินนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อประเมินบริบทของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ (2) เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ (3) เพื่อประเมินกระบวนการ การบริหารของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ (4) เพื่อประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอนของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ (5) เพื่อประเมินผลผลิตของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้

วิธีการประเมินมี 2 วิธี คือ (1) การประเมินรูปแบบ CIPP ประชากร คือ โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งตั้งอยู่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ และจัดการศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 133 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 โรงเรียนที่เลือกแบบสุ่ม เครื่องมือในการประเมินใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจาก ผู้บริหารโรงเรียน ครูสายผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 1,414 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) การประเมินโดยวิธีเชิงธรรมชาติ จำนวน 2 โรงเรียนที่เลือกแบบเจาะจงเป็นกรณีศึกษา ผู้ประเมินเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากการสังเกตและสัมภาษณ์จากผู้บริหารโรงเรียน ครูสายผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วสร้างข้อสรุป

ผลการประเมินพบว่า

1. ด้านบริบท ผู้ปกครองส่วนมากยากจน ชุมชนใช้ภาษาถิ่นและภาษาไทยในการสื่อสาร มีขนบธรรมเนียมประเพณีเฉพาะกลุ่ม มีความเชื่อทางไสยศาสตร์ ในด้านความปลอดภัยของชุมชนมีความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินระดับปานกลาง ร้อยละ 56.30 มีแหล่งอบายมุขที่เป็นการพนันอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 38.30 มีผู้ติดยาเสพติด ร้อยละ 34.60 ให้ความเคารพผู้อาวุโส ระดับการศึกษาต่ำ ให้ความสนใจการศึกษาน้อย ไม่ส่งเสริมให้บุตรธิดาได้ศึกษาต่อให้สูงขึ้น แต่มีน้ำใจในการให้ความร่วมมือโรงเรียนเป็นอย่างดี

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนเป็นเพศชาย ส่วนมากจบปริญญาโท จบประมาณในการบริหารได้จากรัฐประมาณ 300,000 บาทต่อปีได้รับจากแหล่งอื่นๆประมาณ 100,000 บาทต่อปี ครูสายผู้สอนส่วนมากจบปริญญาตรี สอนไม่ตรงวิชาเอก สื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย วัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียนตามแนวชายแดน ส่วนใหญ่เป็น

วัฒนธรรมแบบครอบครัว ร้อยละ 35

3. ด้านกระบวนการการบริหาร ผู้บริหารส่วนใหญ่ ใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม บางโรงเรียนมีการบริหารโดยใช้วงจร เดมिंग (PDCA) และใช้การบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน (SBM) คุณภาพการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนด้านการบริหารทั่วไป ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ส่วนด้านบุคคลมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

4. ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอยู่ในระดับมากร้อยละ 47.50 สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอยู่ในระดับมากร้อยละ 52.50 โรงเรียนร้อยละ 47.10 มีการพัฒนาหลักสูตรได้เหมาะสม ครูร้อยละ 97.50 มีแผนการสอน ครูร้อยละ 81.10 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 54.30 การวัดผลประเมินผลของครูสายผู้สอน ร้อยละ 65.00 ใช้แบบทดสอบเป็นแบบปรนัย ร้อยละ 47.90 ใช้การวัดผลประเมินผลจากผลงานที่ปฏิบัติจริง และครูร้อยละ 100 ได้แจ้งผลการสอบหรือผลการวัดและประเมินต่อผู้เรียน

5. ด้านผลผลิต ผลการทดสอบ O-NET และ NT ส่วนใหญ่มีผลการทดสอบเฉลี่ยต่ำกว่าระดับชาติ

ผู้บริหารโรงเรียน ร้อยละ 23 ไม่พอใจผลการทดสอบ ครูสายผู้สอน ร้อยละ 47.10 ไม่พอใจผลการทดสอบ ผลการประเมินภายนอกของ สมศ.รอบที่ 2 โรงเรียนร้อยละ 75 ผ่านเกณฑ์การประเมิน ผู้บริหาร และครูสายผู้สอนพอใจต่อผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ผลผลิตที่เป็นผลกระทบ นักเรียนได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเฉลี่ย 16 คนต่อปี ผู้ปกครองส่วนมากส่งบุตรธิดา จำนวน 2 คนให้ได้ศึกษาต่อในระดับสูง บางครอบครัวแต่มีส่วน้อยที่ส่งลูก จำนวน 1 คน และ 3 คน ได้เรียนต่อในระดับสูงขึ้น มีสมาชิกในบางครอบครัวติดอาบยาพิษประเภทการพนัน ร้อยละ 23.10 และติดยาเสพติด ร้อยละ 36.30

ผลการประเมินดังกล่าวนี้ เมื่อทำการประเมินโดยวิธีเชิงธรรมชาติ จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ ก็มีผลการประเมินสอดคล้องกับผลการประเมินด้วยรูปแบบ CIPP ทุกประการ

คำสำคัญ: การประเมิน, การบริหาร, โรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้

Abstract

The purposes of this evaluation were 1) to evaluate the context of Basic Educational Schools of Southern Isaan along the Thai-Cambodian border, 2) to evaluate the input of Basic Educational Schools of Southern Isaan along the Thai-Cambodian border, 3) to evaluate the administrative procedure of Basic Educational Schools of Southern Isaan along the Thai-Cambodian border, 4) to evaluate the curriculum and teaching of Basic Educational Schools of Southern Isaan along the Thai-Cambodian border, and 5) to evaluate the output of Basic Educational Schools of Southern Isaan along the Thai-Cambodian border.

The Evaluation procedure. There were 2 methods of evaluation. (1) CIPP Evaluation. The population consisted of 133 Basic Educational Schools in education level of Grade 1 and Grade 2 of Southern Isaan along the Thai-Cambodian border under the Basic Education Commission. The sample consisted of randomly selected 40 schools. The questionnaires were used for this evaluation tool distributed to administrators, teachers, and parents of student, totally 1, 414 person. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean and standard deviation. (2) Naturalistic Evaluation. Two schools were selected as a case study. The researcher collected the data by observing and interviewing from administrators, teachers, and parents of student. The contents were analyzed to make conclusion.

The evaluation findings were as follows:

1) In the aspect of “context”, it was shown that most of the parents were poor. The local dialects and Thai language were used in communication. People were very strict to the customs, and believed in the black magic. The community was safe at a moderate level (56.30%) . There were the gambling places at a moderate level (38.30%) . There were drug-addicted people in some

community (34.60%) . Most of the people respected in the elderly people. They had low educational background, and were not interested in studying. They did not encourage their children to continue studying in the higher level; however, they were really willing to cooperate with the school.

2) In the aspect of “input”, it was found that all the school administrators were male, and most of them graduated the Master degree. The administrative budget was gotten from the government, in the amount of 300, 000 baht per year, and from the other sources about 100, 000 baht per year. Most of the instructors graduated the Bachelor degree, but they did not teach the subjects that related to their majors. The teaching materials were not enough and up to date. The cultural organization of the schools along the border was the family culture (35%) .

3) In the aspect of “administrative procedure”, it was shown that most of the schools administrators used the participative management. Some school administrators used the Deming Cycle (PDCA) , and school-based management (SBM) . The quality of management of the school administrators, in the aspects of general management, budgeting, and academic were at a high level, whereas, the aspect of personnel was at a moderate level.

4) In the aspect of “curriculum and teaching”, it was revealed that the curriculum was accordant with the requirements of the local at a high level (47.50%) , and it was also accordant with the requirements of the students at a high level (52.50%) . The schools (47.10%) had developed the curriculum rightfully. The teachers (97.50%) had the lesson plans. The teachers (81.10%) used the student-center teaching method. Teachers used the teaching materials at a moderate level (54.30) . The instructors (65%) used the multiple-choices test for the measurement and evaluation, whereas, 47.90 % of instructors used the authentic practices for the measurement and evaluation. All the instructors (100%) had announced the test results, or the evaluation results to the students.

5) In the aspect of “output”, it was shown that most of the students got the O-NET, and NT test scores under the average score. The school administrators (23%) were not satisfied with the test scores. The instructors (47.10%) were not satisfied with the test scores. The schools (75%) passed the second external quality assessment by the Office for National Education Standards and Quality Assessment. The school administrators and instructors were satisfied with the result of quality assessment at a high level, the parents satisfied the school administration at a high level, The students continue studying at a higher level, in the amount of 16 students per year. Most of the parents encouraged two children to continue studying at a higher level, whereas, a few parents encouraged one or three children to continue studying at a higher level. The family members in some families addicted to the gambling (23.10%) , and were drug-addicted (36.30%) .

When the researcher used the Naturalistic Evaluation by observing and interviewing, the findings were shown accordantly with the CIPP Evaluation, in all of the aspects.

Keyword: Administrative Evaluation, Basis Education Schools, Southern Isaan Along The Thai-Cambodia Border

บทนำ

บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น (รัฐธรรมนูญ, 2550) และการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ การจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน และยังกำหนดอำนาจหน้าที่ให้กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม กำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2547) แต่คุณภาพการศึกษาของนักเรียนไทย ยังคงเป็นปัญหาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549: Online)

ในปี พ.ศ. 2507 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ทรงเล็งเห็นปัญหาของราษฎรในถิ่นทุรกันดาร พระองค์ทรงเห็นสภาพของประชาชน ที่แร้นแค้นมีความขาดแคลน พระราชดำริของพระองค์ทรงเห็นว่าปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมานั้นการศึกษาเท่านั้นที่จะแก้ไขได้ พระองค์จึงทรงให้มีการจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนขึ้น (มูลนิธิ พอ.สว, 2551: Online)

กล่าวเฉพาะการจัดการศึกษาตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา มีข้อจำกัดมากมายไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองที่มีฐานะยากจน ขาดทุนทรัพย์ในการศึกษาต่อ (ลลหริมา วาปีทะ, 2549) นักเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นเด็กด้อยโอกาสกว่าเด็กในตัวเมือง (จริญ พุ่มเพชร, 2549) นอกจากนั้นในการปฏิบัติหน้าที่ของครูยังมีงานอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งเป็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอนต่อนักเรียน (สันติ นนทศิลา, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ภาระงานของครูซึ่ง พบว่า ครูไทยจำนวนมากต้องทำหน้าที่อื่นนอกเหนือจากการเป็นครูสายผู้สอน (วิทยากร เชียงกุล, 2552) ทำให้คุณภาพการศึกษาของนักเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา มีคุณภาพต่ำ จากผลการ ทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ที่สถาบันทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (องค์การมหาชน) ได้ทำการทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2550 มีระดับต่ำ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (องค์การมหาชน) , 2551: Online)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบแรก พ.ศ.2544 - 2548 จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 30, 010 แห่ง พบว่า ผู้เรียนร้อยละ 65 ไม่ได้มาตรฐานหลายด้าน เช่น ด้านความรู้และ

ทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ส่วนมากเป็นโรงเรียนที่อยู่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) , 2548: Online) ปัญหาคุณภาพการศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับการบริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ (วิทยากร เชียงกุล, 2552) สำหรับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชานั้น ส่วนมากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นโรงเรียนขนาดเล็กกระจายตัวอยู่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ทำให้ประสบปัญหาด้านการบริหารโรงเรียน (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2552) จากข้อจำกัดดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การบริหารโรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา นั้นมีปัญหาเป็นอย่างยิ่ง การที่จะแก้ปัญหการบริหารโรงเรียนเหล่านี้ได้อย่างถูกต้อง จำเป็นต้องมีการประเมินการบริหารโรงเรียนตามแนวชายแดนอย่างเป็นระบบ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่ต้องและตรงประเด็น ด้วยเหตุนี้ผู้ประเมินจึงต้องการประเมินการบริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินบริบทของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้
 2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้
 3. เพื่อประเมินกระบวนการการบริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้
 4. เพื่อประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอนของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้
 5. เพื่อประเมินผลผลิตของโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้
- วิธีการศึกษา ใช้วิธีการประเมิน 2 วิธี

1) การประเมินโดยรูปแบบ CIPP ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1971) ประกอบด้วย การประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งตั้งอยู่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ และจัดการศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 133 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งตั้งอยู่ตามแนวชายแดนไทย-

กัมพูชา อีสานใต้ และจัดการศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 30 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ได้จำนวน 40 โรงเรียน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เลือกแบบสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่ม (Sudman, 1976) เมื่อสุ่มได้โรงเรียนใดแล้วให้ถือว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูสายผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนนั้นๆ เป็นผู้ให้ข้อมูล รวมผู้ให้ข้อมูล 1, 414 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การประเมินโดยวิธีเชิงธรรมชาติ (พิสนุ พองศรี, 2551) เป็นกรณีศึกษา เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง เป็นเฉพาะกรณี ศึกษา 2 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลเป็น ผู้บริหารโรงเรียน ครูสายผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียน ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วสร้างข้อสรุป

ผลการศึกษา

1. การประเมินโดยรูปแบบ CIPP

1.1 ผลการประเมินบริบท

จากข้อมูลของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้ปกครอง ซึ่งเป็นข้อมูลแบบสามเส้า สามารถพรรณนา ได้ดังนี้

ผู้ปกครองตั้งบ้านเรือนหลังเล็กๆ รวมกันเป็นหมู่บ้าน มีอาชีพเกษตรกรรม และมีอาชีพรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่พูดสองภาษา เช่น ภาษาเขมรและภาษาไทย ภาษาลาวและภาษาไทย ภาษาส่วยและภาษาไทย เป็นต้น การคมนาคมในชุมชน ส่วนใหญ่มีความสะดวกปานกลาง ร้อยละ 60.50 มีความสะดวกมาก ร้อยละ 23.30 มีความสะดวกมากที่สุด ร้อยละ 9.80 มีความสะดวกน้อย ร้อยละ 5.30 มีความสะดวกน้อยที่สุด ร้อยละ 1.10 น้ำดื่มน้ำใช้มีพอใช้ปานกลาง ร้อยละ 51.40 มีพอใช้อย่างมาก ร้อยละ 28.10 มีพอใช้อย่างมากที่สุด ร้อยละ 14.40 มีพอน้อย ร้อยละ 5.90 มีพอน้อยที่สุด ร้อยละ 0.30 ประชาชนส่วนมากมีไฟฟ้าใช้ ร้อยละ 90.80 มีไฟฟ้าไม่พอใช้ ร้อยละ 7 ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ร้อยละ 2.20

สภาพสังคมและชุมชนของผู้ปกครองเป็นสังคมชนบท เคร่งครัดในขนบธรรมเนียม ประเพณี และนับถือ แชนโดนตา เรือมตรด รำแม่มด (ผีฟ้า) หรือ หมอธรรมผีฟ้า หรือ ลำช่วง ภายในหมู่บ้านและหน่วยงานของทางราชการที่อยู่ในหมู่บ้าน เช่น โรงเรียน สถานเอนามัย จะมี

การสร้างหลุมหลบภัยไว้ทุกแห่ง เอาไว้หลบภัยในขณะเกิดการสู้รบตามแนวชายแดน ในชุมชนมีการลักขโมยสิ่งของ เช่น ขโมยสายไฟฟ้าในหมู่บ้าน ขโมยแผ่นยางพารา ขโมยข้าวในยุ้งฉางของชาวบ้าน อะไรพอที่จะขโมยได้พวกมันจะมาขโมย พวกขโมยเหล่านี้ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจจับได้ก็แค่ปรับ แล้วปล่อยตัวออกมา เมื่อออกมาแล้วก็ลักขโมยอีก ในบางชุมชนมียาเสพติดระบาดหนัก เพราะมีวัยรุ่นที่ไม่ได้เรียนหนังสือมาชักชวนเด็กนักเรียนตัวโตๆ เสพยาเสพติด ผู้ปกครองบางชุมชนมีความสามัคคีกันดี สังคมส่วนมากจะเป็นครอบครัวเดี่ยว บางครอบครัวขาดการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเพราะอยู่อยู่กับการทำมาหากิน

ผู้ปกครองตามแนวชายแดนไทยกัมพูชา ส่วนมากจะยากจน อาชีพส่วนใหญ่ทำนา ทำการเกษตร รับจ้างพอกินไปวันๆ ไม่มีเงินเก็บ เป็นหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ส่วนหนึ่งไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง แต่ก็มีบางครอบครัวมีฐานะดีเพราะผลผลิตด้านการเกษตรมีราคาสูงขึ้น ผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ย 6,000 บาทต่อเดือนเป็นรายได้ที่ต่ำมาก ความยากจนของผู้ปกครองมีโอกาสดำเนินชีวิตเรื่อยๆ เพราะขาดทุนที่เลี้ยงมาจนโตส่วนหนึ่งจะทำตามสังคมเมือง เช่น ผู้ปกครองต้องซื้อโทรศัพท์มือถือ และซื้อจักรยานยนต์ให้

ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน เป็นเพศชาย ร้อยละ 27.30 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 72.70 มีการศึกษาต่ำส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา บางคนไม่จบชั้นประถม เพราะตอนเป็นเด็กต้องติดตามผู้ปกครองที่ต้องเดินทางไปทำงานในต่างพื้นที่ ผู้ปกครองส่วนมากจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 47.50 ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 29.30 ไม่จบประถมศึกษา ร้อยละ 11.50 ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 7.30 ระดับอนุปริญญา ร้อยละ 6.20

ผู้ปกครองส่วนมากให้เกียรติครูอาจารย์ เมื่อมีกิจกรรมจึงให้ความช่วยเหลือกับทางโรงเรียนเป็นอย่างดี บางคนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเป็นอย่างดีทั้งด้านแรงงานและแรงทรัพย์ ยกเว้นผู้ปกครองที่ไปทำงานที่ต่างจังหวัด ผู้ปกครองบางคนไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน แม้กรรมการสถานศึกษายังมาประชุมไม่ครบองค์ประชุมสักครั้ง ในบางพื้นที่ที่ผู้บริหารโรงเรียนบริหารโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ โรงเรียนไม่มีชื่อเสียง ชุมชนก็จะเบื่อหน่ายไม่อยากจะให้ความร่วมมือ

1.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า

ผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ตามแนวชายแดนไทยกัมพูชา ทั้ง 40 โรงเรียน เป็นเพศชาย ร้อยละ 100 จบการศึกษาปริญญาโท ร้อยละ 80 จบการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 20 มี

ประสบการณ์ในการบริหารโดย เฉลี่ย 17 ปี มีจำนวนนักเรียนในโรงเรียนตามแนวชายแดนไทย กัมพูชา เฉลี่ย 190 คน งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐเฉลี่ย 300, 000 บาทต่อปี และ ได้รับจากแหล่งอื่นๆเฉลี่ย 100, 000 บาทต่อปี

ครูสายผู้สอนที่อยู่โรงเรียนตามแนวชายแดนไทยกัมพูชา เป็นเพศชาย ร้อยละ 38.60 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.40 จบการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 80 จบการศึกษาปริญญาโท ร้อยละ 15 จบการศึกษานุปริญญา ร้อยละ 4.60 จบการศึกษาต่ำกว่าอนุปริญญา ร้อยละ 0.40 มีประสบการณ์ในการสอนมาแล้วเฉลี่ย 18 ปี ครูสายผู้สอน ที่สอนตรงวิชาเอกที่เรียนมา ร้อยละ 42.50 สอนไม่ตรงวิชาเอกที่เรียนมา ร้อยละ 57.50 สื่อหรืออุปกรณ์การเรียนการสอน มีจำนวนเพียงพอ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 45 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 43.20 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 8.20 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 3.60 สื่อหรืออุปกรณ์การเรียนการสอน มีสภาพพร้อมใช้ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 48.60 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 31.10 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 13.20 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 7.10 สื่อหรืออุปกรณ์การเรียนการสอน มีความทันสมัยต่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 46.10 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 35.70 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 11.80 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 6.10 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 0.40

วัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ นั้นครูมีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง มีวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันแบบพี่แบบน้อง ครูผู้น้อยจะให้ความเคารพต่อครูที่มีอายุมากกว่าหรือมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงกว่า คณะครูต้องการให้โรงเรียนที่ตนทำหน้าที่อยู่มีความโดดเด่นในเชิงวิชาการ

1.3 ผลการประเมินกระบวนการการบริหารของโรงเรียน

ผู้อำนวยการโรงเรียนมีกระบวนการบริหารโรงเรียนอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การเปลี่ยนแปลงทำให้มีผลสัมฤทธิ์จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนสูงขึ้น บริหารยึดหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า บางโรงเรียนมีการบริหารโดยใช้วงจรคุณภาพคือวงจรเดมมิง (Deming Cycle) 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการวางแผน (Plan) 2) ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน (Do) 3) ขั้นตอนการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check) 4) ขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข (Act) โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน

ระดับคุณภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์คุณภาพการบริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูสายผู้สอน พบว่า ระดับคุณภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ด้านวิชาการ อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.53$, $S.D=.37$) ด้านบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.46$, $S.D=.25$) ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.71$, $S.D=.27$) ด้านบริหารทั่วไป อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.75$, $S.D=.24$)

1.4 ผลการประเมินหลักสูตร และการเรียนการสอน

หลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เพราะก่อนทำหลักสูตรมีการประชุมร่วมกันหลายฝ่าย จึงทำให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 47.50 โรงเรียนส่วนมากได้จัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่นเป็นอย่างดี หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 52.50 เมื่อโรงเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปแล้วระยะหนึ่ง ก็มีการประเมินหลักสูตร เมื่อทราบข้อดีข้อด้อยทางโรงเรียนจะมีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ดีหรือให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โรงเรียนร้อยละ 47.10 มีการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก โรงเรียนร้อยละ 33.60 มีการใช้สื่อในกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนใช้สื่อประกอบการการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 54.30 การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้จากผลงานที่ปฏิบัติจริงของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 47.90

ในการสอนครูร้อยละ 97.50 มีแผนการสอน ครูร้อยละ 2.50 ไม่มีแผนการสอน ครูสายผู้สอนร้อยละ 100 ได้นำผลการสอบหรือผลการวัดผลประเมินผลแจ้งต่อนักเรียนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ครูใช้แบบทดสอบปรนัย ร้อยละ 65 ใช้โครงการและวิธีอื่นๆในการวัดผลประเมินผล ร้อยละ 22.90 ใช้แบบทดสอบอัตนัย การสังเกต ตรวจผลงานตามสภาพจริง ร้อยละ 9.30 และการสอบถามนักเรียน ร้อยละ 2.90 ส่วนการปรับปรุงแก้ไขผลการเรียนของนักเรียนที่สอบไม่ผ่าน ใช้การสอนซ่อมเสริม สอบแก้ตัว การทำรายงานส่ง ร้อยละ 94.60

1.5 ผลการประเมินผลผลิต

1.5.1 ผลการสอบระดับชาติ

1) ผลการสอบ O-NET.6 ปีการศึกษา 2552 ในระดับชาติ วิชาภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 38.58 ส่วนผลการทดสอบของโรงเรียนชั้นพื้นตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาทั้ง 40 โรงเรียน

พบว่า วิชาภาษาไทย นักเรียนมีผลการทดสอบผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 7.50 และนักเรียนมีผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 37 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 92.50 ผลการสอบ O-NET ป.6 ปีการศึกษา 2552 ในระดับชาติ วิชาคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 35.88 ส่วนผลการทดสอบของโรงเรียนชั้นพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาทั้ง 40 โรงเรียน พบว่า วิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนมีผลการทดสอบผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 7.50 และนักเรียนมีผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 37 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 92.50 การสอบ O-NET ป.6 ปีการศึกษา 2552 ในระดับชาติ วิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 38.67 ส่วนผลการทดสอบของโรงเรียนชั้นพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาทั้ง 40 โรงเรียน พบว่า วิชาวิทยาศาสตร์ นักเรียนมีผลการทดสอบผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และนักเรียนมีผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 35 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.50 การสอบ O-NET ป.6 ปีการศึกษา 2552 ในระดับชาติ วิชาภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย 31.75 ส่วนผลการทดสอบของโรงเรียนชั้นพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาทั้ง 40 โรงเรียน พบว่า วิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนมีผลการทดสอบผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10 และนักเรียนมีผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 36 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 90

2) ผลการสอบ NT ป.3 ปีการศึกษา 2552

ในปี พ.ศ. 2552 สำนักทดสอบการศึกษาระดับชาติ ไม่ได้ประมวลผลค่าเฉลี่ยในระดับชาติไว้ คำนวณแต่ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาเท่านั้น ผู้วิจัยจึงได้นำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับผลการสอบ NT ป.3 ปีการศึกษา 2551 ค่าเฉลี่ยในระดับชาติ วิชาภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 51.60 ส่วนผลการทดสอบของโรงเรียนชั้นพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาทั้ง 40 โรงเรียน พบว่า วิชาภาษาไทย นักเรียนมีผลการทดสอบผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10 และนักเรียนมีผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 36 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 90 ผลการสอบ NT ป.3 ปีการศึกษา 2551 ค่าเฉลี่ยในระดับชาติ วิชาคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 48.39 ส่วนผลการทดสอบของโรงเรียนชั้นพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาทั้ง 40 โรงเรียน พบว่า วิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนมีผลการทดสอบผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 15 และนักเรียนมีผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 34 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 85 ผลการสอบ NT ป.3 ปีการศึกษา 2551 ค่าเฉลี่ยในระดับชาติ วิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 47.90 ส่วนผลการทดสอบของโรงเรียนชั้นพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาทั้ง 40 โรงเรียน พบ

ว่า วิชาวิทยาศาสตร์ นักเรียนมีผลการทดสอบผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 2.50 และนักเรียนมีผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ระดับชาติ จำนวน 39 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 97.50

3) ผลการประเมินภายนอกของ สมศ.รอบที่ 2 พบว่า โรงเรียนมีผลการประเมินภายนอกของ สมศ.รอบที่ 2 ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 30 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 75 และโรงเรียนมีผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 25

1.5.2 ความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนและครูสายผู้สอน

1) ความพึงพอใจในผลการสอบ O-NET ของนักเรียนชั้น ป.6 ปีการศึกษา 2552 นั้นทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความเห็นใกล้เคียงกันมาก ส่วนมากไม่พอใจ รองลงไปพอใจ และมีจำนวนน้อยพอใจมาก

2) ความพึงพอใจในผลการสอบ NT ของนักเรียนชั้น ป.3 ปีการศึกษา 2552 นั้นทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นแตกต่างกันมาก ผู้บริหารร้อยละ47.50 พอใจผลการสอบมาก ร้อยละ27.50 พอใจแต่ต้องปรับปรุง และร้อยละ23 ไม่พอใจ ส่วนครูผู้สอนร้อยละ41.40 ไม่พอใจผลการสอบ ร้อยละ35.40 พอใจมาก ร้อยละ23.20 พอใจแต่ต้องปรับปรุง

3) ความพึงพอใจในผลการประเมินของ สมศ.รอบที่ 2 การประเมินจาก สมศ. นั้น ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความเห็นไปในแนวทางเดียว กล่าวคือ ผู้บริหารร้อยละ95 พอใจมาก ครูผู้สอนร้อยละ70 พอใจมาก

1.5.3 ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนตามแนวชายแดน อีสานใต้

เมื่อศึกษาผลกระทบ พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 42.90 มีบุตรธิดา 2 คน การศึกษาต่อในรอบปีที่แล้วมาของนักเรียนที่จบชั้น ป.6 ในปีการศึกษา 2552 มีจำนวนนักเรียนได้ศึกษาต่อเฉลี่ย จำนวน 16 คนต่อปี ทุกคนได้เข้าศึกษาต่อในการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี คือตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้เข้าศึกษาต่อเพราะว่ามีโรงเรียนขยายโอกาสในแต่ละกลุ่มโรงเรียนอยู่แล้ว เมื่อบุตรธิดาที่จบการศึกษา ป.6 แล้วสามารถช่วยเหลืองานภายในครอบครัวได้ตามสมควร ด้านบุตรธิดาที่จบการศึกษา ป.6 ร้อยละ 88.90 สามารถช่วยเหลือครอบครัวได้ บุตรธิดาที่จบการศึกษา ป.6 ร้อยละ 11.10 ไม่ได้ช่วยเหลือครอบครัว จำนวนผู้ไม่

ติดอบายมุขในครอบครัวที่เป็นการพนัน ร้อยละ 76.90 และมีจำนวนผู้ติดอบายมุขในครอบครัวที่เป็นการพนัน ร้อยละ 23.10 ด้านจำนวนผู้ติดยาเสพติดในชุมชน พบว่า มีจำนวนผู้ติดยาเสพติดในชุมชน ร้อยละ 36.30 และไม่มีจำนวนผู้ติดยาเสพติดในชุมชน ร้อยละ 63.70

2. การประเมินโดยวิธีเชิงธรรมชาติ ผลประเมินโดยวิธีเชิงธรรมชาติจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูสายผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นสอดคล้องกับการประเมินโดยรูปแบบ CIPP ทุกประการ เช่น ผู้ปกครองส่วนมากยากจน ส่วนใหญ่พูดสองภาษา มีภาษาเขมรและภาษาไทย ภาษาลาวและภาษาไทย ครูสายผู้สอนสอนไม่ตรงวิชาเอก

อภิปรายผลการประเมิน

ผู้ประเมินได้อภิปรายผลการประเมิน การบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้ ใน 5 ประเด็นดังต่อไปนี้

(1) อภิปรายผลการประเมินบริบท

จากผลการประเมิน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณพื้นที่ราบสูง ขาดแคลนน้ำสำหรับการบริโภคและอุปโภค ไฟฟ้ามีใช้เกือบทุกครัวเรือน ใช้ภาษาถิ่นสองภาษาในการสื่อสาร เช่น ภาษาเขมรและภาษาไทย เป็นสังคมชนบท เศรษฐกิจในชนบทมีแนวโน้มประเพณี มีความเชื่อทางไสยศาสตร์ ชุมชนมีพื้นที่ติดกับชายแดนไทย-กัมพูชา ถือว่าเป็นพื้นที่ที่เสี่ยงภัย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีปานกลาง และมีแหล่งอบายมุขที่อยู่ในชุมชนปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2552: 186) ที่พบว่า สภาพพื้นที่ชายแดนของไทย-กัมพูชาเป็นพื้นที่ชายแดนส่วนหนึ่งของประเทศที่มีลักษณะของคนชายขอบมาจากหลายชาติพันธุ์ ทำให้เกิดความยากลำบากในการประกอบอาชีพ ขาดแคลนน้ำและไฟฟ้า การคมนาคมก็ไม่สะดวก

ในชุมชนมีการลักขโมย สาเหตุมาจากคนในชุมชนหลายคนติดการพนันและติดสิ่งเสพติด จึงต้องการทรัพย์สินเงินทองไปเล่นการพนันและไปซื้อยามาเสพ หน่วยงานทางราชการไม่สามารถกำจัดปัญหาเหล่านี้ให้หมดไปได้อย่างถาวร ด้วยเหตุนี้จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้คนพวกนี้มีฐานะยากจน

ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำจบระดับประถมศึกษา และผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา จึงไม่สนับสนุนให้บุตรธิดาได้ศึกษาต่อ

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนอยู่ในระดับดี จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่อยินดีให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับทางโรงเรียนในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเจริญและให้มีคุณภาพทัดเทียมกับสถานศึกษาในต่างจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2552: 210) ที่วิจัยพบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการศึกษา คือ ความเสียสละของครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน ความรู้ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองบางคนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ทั้งเสียสละด้านแรงงานและด้านกำลังทรัพย์ เพื่อทำให้บุตรธิดามีความรู้ความสามารถ จะได้นำพาชุมชนไปสู่ความเจริญ

(2) อภิปรายผลการประเมินปัจจัยนำเข้า

จากผลการประเมิน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนเป็นเพศชาย ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท มีประสบการณ์ทำงานเฉลี่ย 17 ปี จำนวนนักเรียนในโรงเรียนโดยเฉลี่ย 190 คน โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลเฉลี่ย 300, 000 บาทต่อปี และได้รับจากแหล่งอื่นเฉลี่ย 100, 000 บาทต่อปี ครูสายผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ครูร้อยละ 57.50 สอนไม่ตรงวิชาเอก มีประสบการณ์ในการสอนเฉลี่ย 18 ปี สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัย วัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นวัฒนธรรมแบบครอบครัว ร้อยละ 35.00 บริเวณตามแนวชายแดนเป็นพื้นที่เสี่ยงภัย เช่น รายงานข่าวที่รายงานในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (2554: 1) เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2554 ระบุว่า กลางดึกเสียงปืนดังที่ภูมูเขากว่า 30 นาที ชาวบ้านภูมิซรอล อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ วิ่งเข้าหลุมหลบภัยกันวัน วันที่ 28 เมษายน 2554 โฆษกกองทัพบก เปิดเผยว่า เหมรยิงปืนใหญ่ปะทะทั้งคืน พยายามจะรุกล้ำเข้ามาในเขตประเทศไทย คนไทยอพยพกันวัน วันที่ 29 เมษายน 2554 แม่ทัพภาค 2 แถลงข่าวว่า ปะทะกันตลอดคืน ทหารไทยตาย 1 บาดเจ็บ 3 นาย วันที่ 24 พฤษภาคม 2554 แม่ทัพภาค 2 รายงานว่า สถานการณ์ดีขึ้น มียิงกันประปรายและในวันเดียวกันนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์สั่งปิดค่ายอพยพ ให้กลับบ้านหลังเหตุปะทะชายแดนไทย-กัมพูชา สงบลง” ด้านการศึกษาผู้ชายจะมีโอกาสได้ศึกษาสูงกว่าเพราะสะดวกในการเดินทางเข้าไปศึกษาต่อมากกว่า จึงทำให้มีวุฒิการศึกษาสูงกว่า ผู้บริหารบางคนมีประสบการณ์อยู่ระหว่าง 3-4 ปี มาปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารใหม่ๆ เมื่อครบวาระก็รีบขอย้ายออกไป จึงทำให้บางพื้นที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารบ่อยครั้งบางโรงเรียนตำแหน่งผู้บริหารยังว่างอยู่

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครูสายผู้สอนและผู้ปกครอง ทำให้ทราบว่า เหตุที่โรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา มีครูสายผู้สอนที่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย เป็น

เพราะว่า ปัจจุบันการสอบบรรจุส่วนใหญ่มีจำนวนผู้หญิงที่สอบขึ้นบัญชีได้มากกว่าผู้ชาย

วัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นวัฒนธรรมแบบครอบครัว ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้บริหารและครูอยู่ร่วมกันฉันพี่น้อง เมื่อได้อาศัยเกื้อกูลกัน นานวันเข้า ทุกคนจึงสามัคคีกัน

(3) อภิปรายผลการประเมินกระบวนการการบริหารโรงเรียน

จากผลการประเมิน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ยึดหลักธรรมาภิบาล บางโรงเรียนมีการบริหารโดยใช้วงจรเดมมิง (Deming cycle) ใช้การบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน (SBM) มีความยืดหยุ่น คุณภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารด้านบริหารทั่วไปอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.75$) ด้านงบประมาณมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.71$) ด้านวิชาการมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.53$) และด้านบุคคลมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) การบริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ใช้กระบวนการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ได้แก่ 1) หลักการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการ คำนึงอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง และ 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลการประเมินการบริหารมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ซึ่งตรงกับ สุวิมล ว่องวานิช (2546: 45) ที่ได้ทำการประเมินผลการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542: พหุกรณีศึกษา และพบว่า คุณภาพและความสามารถของผู้บริหารในหลายโรงเรียน เกิดจาก การบริหารโรงเรียนแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) และสอดคล้องผลการวิจัยของ อรรถ ปราบริบูรณ์ (2553: 40) ที่พบว่า ระดับคุณภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับดี เพราะว่ามีผู้อำนวยการโรงเรียนส่วนมากจบการศึกษาในระดับสูงและมีประสบการณ์ในการทำงานหลายปี

(4) อภิปรายผลการประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอน

ผลการประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอน พบว่า หลักสูตรสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก โรงเรียนร้อยละ 47.10 มีการพัฒนาหลักสูตรให้ดีและเหมาะสม ครูร้อยละ 97.50 มีแผนการสอน ครูสายผู้สอนร้อยละ 81.10 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดผลประเมินผลของครูสายผู้สอนใช้แบบทดสอบเป็นแบบปรนัยเป็นส่วนมาก และครูสายผู้สอน ร้อยละ 100 ได้แจ้งผลการสอบหรือผลการวัดและประเมินต่อผู้เรียน จากผลการประเมินที่พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการกับท้องถิ่นถือว่าทำได้ดีมาก

เพราะว่าเป็นความต้องการของหลักสูตรแกนกลางที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากใกล้ตัวก่อน

(5) อภิปรายผลการประเมินผลผลิต

จากผลการประเมิน พบว่า ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ป.6 ปีการศึกษา 2552 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าในระดับชาติ เป็นสาเหตุให้โรงเรียนตามแนวชายแดน ไทย-กัมพูชา มีผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ในระดับชาติ เป็นจำนวนมาก เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจการเรียน แล้วถูกชักจูงเพื่อไปเสพยาเสพติดและเล่นการพนัน ประกอบกับ อุปกรณ์การเรียนการสอนและงบประมาณก็ขาดแคลน แต่แม้กระนั้นครูก็ยังตั้งใจสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารและครูสายผู้สอน ไม่พอใจต่อผลการสอบดังกล่าว ส่วนผลการทดสอบ NT ป.3 ปีการศึกษา 2552 (เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยปีการศึกษา 2551) มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าในระดับชาติเช่นกัน จึงเป็นสาเหตุให้โรงเรียนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา มีผลการทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ในระดับชาติ เป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน จากผลการทดสอบทำให้ผู้บริหาร ร้อยละ 23 ไม่พอใจผลการทดสอบ และครูสายผู้สอน ร้อยละ 47.10 ไม่พอใจผลการทดสอบ ส่วนผลการประเมินภายนอกของ สมศ. รอบ 2 มีโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 30 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 75 จากกลุ่มตัวอย่าง 40 โรงเรียน ผู้บริหารร้อยละ 95 มีความพอใจ และครูสายผู้สอนร้อยละ 70 มีความพอใจผลการประเมินของ สมศ.ดังกล่าว ส่วนผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$) ต่อการบริหารโรงเรียน ด้านผลผลิตที่เป็นผลกระทบ พบว่า การศึกษาต่อของนักเรียนชั้น ป.6 ปีการศึกษา 2552 มีจำนวนนักเรียนที่ได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเฉลี่ย 16 คนต่อปี จำนวนนักเรียนไม่ได้ศึกษาต่อและมีงานทำ เฉลี่ย 0.35 คนต่อปี แสดงว่าจำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อมีมากกว่า เพราะมีโรงเรียนขยายโอกาสที่ตั้งอยู่ใกล้ชุมชน การส่งบุตรธิดาให้ศึกษาต่อสูงขึ้น พบว่า ผู้ปกครองส่วนมากส่งบุตรธิดา จำนวน 2 คน ได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่วนบุตรธิดาที่จบการศึกษาในชั้น ป.6 แล้วสามารถช่วยเหลือครอบครัวได้ มีร้อยละ 88.90 สมาชิกในครอบครัวที่ติดอบายมุขประเภทการพนัน มีร้อยละ 23.1 และติดยาเสพติด มีร้อยละ 36.30

ผลการทดสอบ (O-NET) และผลการทดสอบ NT โรงเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ในระดับชาติ เนื่องมาจาก ครูไม่ครบ ครูย้ายบ่อย โรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก งบประมาณในการพัฒนามีน้อยหรือไม่มีเลย ซึ่งสอดคล้องกับ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2552: 211) วิจัยพบว่า ปัจจัยที่ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน คือ ครูขาดแคลน ครูสอนไม่ครบชั้น ครูสายผู้สอนย้ายออกบ่อยๆ งบประมาณไม่เพียงพอ ความพึงพอใจในผลการทดสอบ ผู้บริหารและ

ครูสายผู้สอนไม่พอใจต่อผลการทดสอบดังกล่าว เพราะว่า เมื่อการทดสอบออกมาไม่เป็นไปตามความคาดหวัง

ผลการประเมินภายนอกของ สมศ. รอบ 2 มีโรงเรียน 30 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 75 จากกลุ่มตัวอย่าง 40 โรงเรียน ที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน โรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน เพราะว่าขาดแคลนครู ครูสอนไม่ครบชั้น สอนไม่ตรงวิชาเอกที่เรียนมา ไม่มีความพร้อมด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

ผู้ปกครองส่วนมากมีความพึงพอใจต่อการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$) ทั้งนี้ก็เพราะโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ผู้ปกครองส่วนมากจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีเมื่อโรงเรียนขอความร่วมมือ

ด้านผลผลิตที่เป็นผลกระทบ จำนวนบุตรธิดาที่ได้ศึกษาต่อเฉลี่ย 16 คนต่อปี ถือว่ามากขึ้นเพราะมีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาซึ่งตั้งอยู่ใกล้ชุมชน จากการสอบถามเรื่องการส่งบุตรธิดาให้ศึกษาต่อสูงขึ้นในแต่ละครอบครัว พบว่า ผู้ปกครองส่วนมากส่งบุตรธิดาจำนวน 2 คน ให้ได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ถือว่ามากและเป็นปกติเพราะว่าในครอบครัวปัจจุบันจะเป็นครอบครัวเล็ก มีลูกประมาณ 2 คนต่อครอบครัว จากข้อมูลเด็กนักเรียนส่วนหนึ่งได้ช่วยเหลือครอบครัวในลักษณะของการทำงานบ้าน หรืองานเล็กน้อยอื่นๆที่อยู่ภายในครอบครัว ด้านอบายมุขที่เป็นการพนัน พบว่า มีมากถึงร้อยละ 23.1 การขโมยสิ่งของที่เกิดขึ้นในชุมชนก็มีมาก คงเป็นพวกติดการพนันเหล่านี้เข้ามาขโมยสิ่งของ ส่วนยาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนตามแนวชายแดนนั้นมีเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาได้เพราะเกิดจากความเห็นแก่ตัวของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งตรงกับ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2552: 214) ได้กล่าวถึงข้อเสนอทางนโยบายว่า คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ฉะนั้นการพัฒนาการจัดการศึกษาในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาให้มีคุณภาพ ต้องพัฒนาปัจจัยล้อมอื่นๆให้เอื้อต่อการพัฒนาการศึกษาด้วย ภาคส่วนต่างๆทั้งของรัฐและเอกชนจึงต้องร่วมมือกัน หน่วยงานของรัฐเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ ประสาน ส่งเสริมหน่วยงานจากภาคส่วนอื่นๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- จรัส พุ่มเพชร. (2549) . สภาพการประกันคุณภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดน ไทย-กัมพูชา จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ไทยรัฐ. “เสียงปืนชายแดนไทยเขมร.” (1 ก.พ.254, 28-29 เม.ย.2554, 24 พ.ค.2554) หน้า 1.
- พิสนุ พองศรี. (2551) . เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธการพิมพ์.
- มูลนิธิ พอ.สว. “พระราชมรดกแห่งปณิธาน”. (2551) [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 1 ม.ค. 2551. จาก <http://www.oknation.net/blog/llu/2008/01/07/entry-1>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550) . รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก หน้า 1.
- ลัทธริมา วาปีทะ. (2549) . การศึกษาความต้องการความช่วยเหลือของเด็กด้อยโอกาสในพื้นที่ชายแดนไทยกัมพูชา: กรณีศึกษาอำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิทยากร เชียงกูล. (2552) . สภาพการศึกษาไทย ปี 2550/2551 ปัญหาความเสมอภาค และคุณภาพของการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี.คอมมิวนิคชั่น.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2552) . สภาพการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนชายขอบในจังหวัดชายแดนของไทยที่ติดกับประเทศกัมพูชา. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิคเคชั่น.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) . (2551) . [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2551. จาก www.niets.or.th.
- สันติ นนทศิลา. (2549) . พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2547) . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2551. จาก <http://www.Otepc.net/webtcs/>

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549) . **กรอบและแนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2551. จาก http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139_
- สำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา (สมศ) . (2548) . **สรุปผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบแรก พ.ศ. 2544 - 2548)** . [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2551. จาก http://www.onesqa.or.th_
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2546) . **การประเมินผลการปฏิบัติการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542: พหุกรณีศึกษา**. ภาควิชาวิจัยการศึกษา (การวิจัยการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรถ ปรารับุตลุง. (2553) . **ตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้อำนวยการโรงเรียนที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- Stufflebeam, D.L. (1971) . **Educational Evaluation and Decision-making**. Illinois: Peacock Publishers.
- Sudman, Seymour. (1976) . **Applied Sampling**. New York: Academic Press.